

Tartalom

Az egyensúly jelentősége, jellemzői és különböző megjelenései a világban, a társadalomban és az ember életében. Az egyensúly szerepe ebben a műben.

Megjegyzés

Az egyensúly a mű egyik alapelve. Ez a téma elmagyarázza az egyensúly fogalmát, bemutatja különféle fajtáit, jellemzőit. Ezen kívül összefoglalja azokat a területeket, melyeken az egyensúly nagy jelentőséggel bír. Az utóbbi célból sok példát hoz fel, ezek azonban elsősorban arra szolgálnak, hogy az egyensúly jelentőségét hangsúlyozzák, részletes tárgyalásuk más témák feladata. Ezért a téma nagy része kis betűvel van szedve.

Egyensúly (Előszó - Alapelvek)

(Azonosító: 003; Változat: 01)

Pozíció a műben

Előszó

Előszó

Alapelvek

Egyszerűség

Egyensúly (Előszó - Alapelvek)

Egység

A világ működése

Az ember élete

1. Az egyensúly fontossága	2	—
2. Az egyensúly jelentései és jellemzői	2	
2.1. Az egyensúly jelentései.....	2	1
2.2. Az egyensúly egyéb jellemzői	4	
3. Egyensúly a világban	5	—
4. Egyensúly a társadalomban	5	
5. Egyensúly az ember életében.....	7	2
6. Egyensúly ebben a műben	7	

1. Az egyensúly fontossága

Az egyensúly a mű egyik alapelve.

Ez azt jelenti, hogy hasonlóan az 'Egyszerűség'-hez és 'Egység'-hez sok helyen megjelenik, és fontos szerepet játszik. Lásd bővebben az 'Egyszerűség' téma elején, hogy mit nevezek alapelvnek.

2. Az egyensúly jelentései és jellemzői

2.1. Az egyensúly jelentései

1) Állandóság

Amikor a változást kiváltó hatások hiányoznak, vagy kiegyenlítik egymást, és ezért egy dolog nem változik, például, amikor egy mérleg egyensúlyban van. Az egyensúly, mint állandóság azonban elvontabb értelemben is felbukkan, például ahogyan egy adott társadalmi rend hosszabb időn át fennmarad.

A változás hiánya többféleképpen előállhat. Az egyensúly lehet...

- Stabil és instabil

Az egyensúly **stabil**, ha kis, véletlen változások után a dolog visszatér az egyensúlyba. Ilyen például egy golyó a gödör alján. Ellenkező esetben az egyensúly **instabil**, például egy golyó a hegytetőn.

1

- Statikus és dinamikus

Az egyensúly **statikus**, amikor az egyensúlyban lévő dolog nem változik, ezért marad egyensúlyban. Például amikor egyenlő súlyok vannak egy szimmetrikus kétkarú mérlegen. Az egyensúly **dinamikus**, amikor az egyensúlyban lévő dolog úgy változik, hogy ettől az egyensúly megmarad. Például, amikor az egyensúlyban lévő mérleg két karjára egyidejűleg további, egyenlő súlyokat helyezünk.

2

- Feszült és feszültségmentes

Az egyensúly **feszült**, amikor az egyensúlyban lévő dologra irányuló hatások kiegyenlítik egymást. Ez fordul elő például kötélhúzás esetén. Az egyensúly **feszültségmentes**, amikor nem éri ilyen hatás a dolgot, például, amikor egy rúd függőlegesen áll a földön.

3

- Szélső és közbenső

Az egyensúly **szélső**, amikor dolgot korlátozza valami, és az egyensúly e korlátnál következik be. (Bár közben fennállhat valamilyen hatás, ami a korlát ellen hat.) Például amikor egy rúd ferdén a falnak van támasztva. A **közbenső** egyensúly ezzel szemben nem a korlátnál következik be. (Ekkor a dolgot nem éri hatás, vagy az őt érő hatások kiegyenlítik egymást.) Például amikor a rúd a fal mellett függőlegesen, a talpán áll.

4

2) Középút

Ez az egyensúlynak az az esete, amikor bizonyos szélsőségek között igyekszünk megtalálni a megfelelő megoldást. Például amikor valaki kellőképpen foglalkozik a jövőjével, de nem hagyja, hogy az aggodalom eluralkodjon rajta. Speciális esete a mértéktartás, amikor a hangsúly az egyik végleten, azon van, hogy valamit ne vigyünk túlzásba.

5

Szintén ide tartozik, ahogyan a legtöbb dolog nem egynemű, átmenetet alkot, keverék.

6

E szélsőségek különböző dimenziókban, illetve pólusokban jelenhetnek meg. Legjellemzőbb az egy dimenzió két pólussal (mint a fenti példában, amikor valami túl kevés és túl sok is lehet), de összetettebb is lehet a helyzet.

Például ahogyan a 'Politika' fejezet 'Bal oldal – jobb oldal' témájában olvasható, az emberek világnézetét **két dimenzióban** lehet jellemezni: A gazdasági dimenzióval (azaz, hogy mennyire kívánatos a gazdaságba való állami beavatkozás, a szabályozás és újraelosztás) és a politikai dimenzióval (azaz, hogy mennyire szükséges, hogy az egyén a közösség által meghatározott normák szerint éljen). Itt a szélsőségektől való tartózkodás két dimenzióban valósulhat meg.

7

Ezen kívül lehetséges, hogy **több szélsőséges pólus** létezik, melyek között a különbséget nem könnyű dimenziókra bontani. Erre példa a sokféle vallás és világnézet, a középútra közöttük pedig az agnoszticizmus.

8

3) Kiegyensúlyozottság

Amikor az egyoldalúságot igyekszünk elkerülni, azzal, hogy egy választékból egyszerre többet is választunk, használunk. Példa erre, amikor az ember törekszik a széleskörű műveltségre, vagy amikor egy vitás kérdés megítélésének alkalmával mindegyik fél nézőpontjába megpróbál belehelyezkedni.

2.2. Az egyensúly egyéb jellemzői

Az egyensúly helye változó lehet.

Ezért, ami bizonyos körülmények között egyensúlyt ad, megfelelő megoldás, nem biztos, hogy más körülmények között is ezt eredményezi.

Az egyensúly helye több szempontból is változó lehet.

- **Személyről személyre.** Ami az egyik embernek már túl sok, az a másiknak még megfelelő lehet. Például vannak, akik jobban, és vannak, akik kevésbé bírják az alkoholt. Személyek helyett másféle dolgok is behelyettesíthetők, így országok, vállalatok, stb...
- **Helyzetről helyzetre.** Ami az egyik helyzetben már túlzás, a másikban még elfogadható lehet. Például egy országban vészhelyzet esetén hasznosabb a központosítás, mint békeidőben.
- **Időben.** Ennek jellemző példája, amikor valaminek a fokozatos változtatása adja a legjobb megoldást, mondjuk, ahogyan a gyerek növekedésével egyre nagyobb szabadságot lehet neki adni.

Az egyensúlyt nehéz megtalálni és megtartani.

A szélsőségek egyszerűségével szemben a megfelelő belső egyensúly megtalálása eleve bonyolult, ráadásul az egyensúly helye változhat is.

Az embernek sokszor egyébként is erőt kell vennie magán, hogy az egyensúlyt elérje és megtartsa.

Az egyensúly kiválasztása felelősséggel járhat, elérése mértéktartást, mérsékeltséget, kompromisszumokat és kiegyensúlyozott szemlélet igényelhet. Ráadásul nem ritkán a társadalmi környezet is az egyensúly ellen hat, például ahogyan a piac ellenkezik a mértékletességgel.

Lásd ehhez a 'Szélmegoldások' témát, és ott a közbülső megoldásokkal kapcsolatos nehézségeket. Szintén ott lehet olvasni arról, hogy az egyensúlyt az egyensúlytalanságban

is meg lehet találni, vagyis, ha ösztönözve vagyunk a féloldalas megoldásokra, akkor sem feltétlenül kell elmenni a végletekig. Arról is ott van szó, ahogyan sokféle jelenség esetén az egyensúly instabilitása miatt egy kis nyitás, az egyensúlyi helyzeten való kis változtatás is komoly következményekkel járhat, akár az egész rendszer összeomlását vonhatja maga után.

3. Egyensúly a világban

Ez és az ezt követő pontok elsősorban példákat hoznak az egyensúly különböző megjelenéseire, hogy illusztrálják az egyensúly fogalmának jelentőségét, azt, hogy milyen sok és sokféle dologban jelenik meg. Az említett példák a megfelelő témákban részletesebben tárgyalva vannak, ezért szerepelnek itt csak apró betűvel.

A világ jelenségei között az egyensúly számos helyen megjelenik.

1) Az állandóság példái

- **Vannak folyamatok, melyek erősítik magukat, pozitívan visszacsatoltak.** Egy ilyen például, ahogyan a társadalmi normák bevettsége, követése változik a népesség körében. Az ilyen folyamatokban gyakran van egy közbenső, instabil egyensúlyi pont, melyen, ha egyszer valamelyik irányból túljut a folyamat, onnan sokkal könnyebben halad tovább. Lásd a 'Visszacsatolás' témát.
- **Az élővilágban számos példája van az egyensúlynak,** így annak, ahogyan a fajok egyes tulajdonságai megállapodnak, és hosszú időn keresztül változatlanok maradnak. Eszerint viselkedhet többek között a testfelépítés, az élettartam, vagy éppen az emberi rasszok bőrének színe. Ezekről a 'Élet' részben lehet többet megtudni az evolúció tulajdonságai kapcsán.

2) A középút példái

A világ legtöbb jelensége átmenetet alkot, keverék, így könnyű példákat találni.

- Az egyes **emberek és az emberi csoportok számos jellemzője,** összetétele sok szempontból egyes, átmenetet alkot.
- **Az ember neve** úgy is tekinthető, mint ami több dimenzióban egy skála végpontjai között helyezkedik el.
- A legtöbb szándékban, cselekedetben **keveredik a jó és a rossz.** Az emberek nem fehérek és feketék.
- Az, hogy **ki mennyire normális, egészséges,** fokozatok, és a határ meghúzásának kérdése. Különösen, ami a lelkieket illeti.

4. Egyensúly a társadalomban

A társadalomban is sok formában van jelen az egyensúly.

És általában érdemes törekedni is rá.

1) Az állandóság példái

- Ahogyan egy demokráciában az egyes **hatalmi ágak** kiegyensúlyozzák egymást.
- Ahogyan a fennálló **társadalmi rend** hosszú időn át stabil tud maradni, köszönhetően a társadalmi változásokra irányuló erők egyensúlyának. (Ez azonban gyakran feszült egyensúlyt jelent, ahol a feszültség fokozatosan gyülemlik, majd robbanásszerűen, forradalmakban szabadul fel.)

Lásd ehhez az 'Állam' és a 'Politikai konfliktusok' témákat.

2) A középút példái

- Az 'Egyszerűség' alapelvénél elhangzik, hogy a **szereynységet** sem kell túlzásba vinni. Ez társadalmi léptékekben is igaz, például, ami a természeti források kiaknázását illeti.
- **Az érdekek erejét** bizonyos fokig nem árt kihasználni a közjó és a különböző eszmények érdekében.
- A társadalom az embernek gyakran nem ad kellő **szabadságot**, de olyan is van, hogy túl sokat ad. A szabadságnak a legtöbb helyzetben van egy közbelső, optimális mértéke.
- A társadalom életét és az emberek tevékenységét irányító **szabályozottság** mértéke és a szabályok részletessége lehet elégtelen, de túlzott is.
- A **globalizáció** egy bizonyos szintig jó dolog, de ezen túl a hátrányai felülmúlhatják az előnyeit.
- A siker érdekében ajánlatos mértéket tartani az emberekkel szemben támasztott **elvárásokkal** kapcsolatban.
- Szintén érdemes mértéket tartani a **világjobbítási szándékokat** illetően. Egyebek mellett nem kell elvárni mindenkitől, hogy reálisan nézze a világot, és nem érdemes abban reménykedni, hogy a világ tökéletes lesz.
- Az ember jól teszi, ha felismeri a **politikai szélsőségeket**, megéri a működésüket és tartózkodik tőlük. A társadalom jól teszi, ha megpróbálja elkerülni azokat a körülményeket, melyek a szélsőségeket táplálják.
- Általában társadalmi szinten is érdemes a **kompromisszumra** törekedni.
- Meg kell érteni, és tudatosan kell kezelni a **szélmegoldásokat** és a feljűk mutató erőket. Érdemes ügyelni rá, hogy ne csak a végletes megoldásokban gondolkozzunk, és meg kell próbálni ötvözni a szembenálló oldalak pozitív vonásait. Így többek között a bal és jobb oldali értékeket, a demokrácia és a központosítás, a szocializmus és a kapitalizmus, valamint a globalizáció és az önállóság előnyeit.

3) A kiegyensúlyozottság példái

- A **kiegyensúlyozott szemléletnek** és a megismerés egységének számtalan előnye van. (A példákat lásd az 'Egység' témában.) Hasonlóan, a **különböféle meggyőződések** jelenléte a politikában, ezek kölcsönös elfogadása lehetővé teszi a társadalmi érdekek egyeztetését, a feszültségek csillapítását, az ellentétek békés rendezését.
- A társadalmak jól teszik, ha fejlődésük során megőrzik **sokoldalúságukat**, önálló életképességüket, a vállalt kockázataik terén pedig törekszenek arra, hogy elkerüljék a súlyosan kiegyensúlyozatlan kitétséget, más szavakkal azt, hogy túl sokat tegyenek fel egy lapra.

- Ami a **polgárok jólétét** illeti, érdemes összehangolni az erre irányuló különböző törekvéseket, azaz az embereket egyszerre kell gazdaggá, egészségessé, kulturálttá tenni, és így tovább.
- A **társadalmi problémákat** összetetten kell szemlélni és kezelni, különösen, ami a globális problémákat illeti. El kell fogadni, hogy nincsenek csodaszerek.

4) Területek többféle egyensúllyal

Vannak a társadalomnak összetett területei, ahol az egyensúly több fajtája egyszerre van jelen.

- A **gazdaságban** példaként lehet felhozni, hogy a társadalmi egyenlőtlenségeknek van egy szükséges és megengedhető mértéke; az egyenlőség és a gazdasági hatékonyság közötti kompromisszum megtalálásának szükségességét; valamint a piaci és játékelméleti egyensúlyt.
- Az **oktatás** kapcsán szintén több minderről lehet szólni. **Először** is például arról, hogy bár kényszerre bizonyos fokig szükség van, az érdeklődés felkeltésére is törekedni kell. **Másodszor** arról, hogy milyen fontos az iskola részéről az ismeretek, művészetek, világnézetek választékának bemutatása. **Harmadszor** arról, hogy az osztályozásnak egyszerre kell mérnie a teljesítményt, és ösztönöznie azt. **Végül** arról, hogy a jogok és a szabadság aránya fokozatosan növekedhet a kötelességekhez és a kötöttségekhez képest, ahogyan a tanuló halad a rendszerben felfelé.

5. Egyensúly az ember életében

Az egyensúly az egyik elv, amire az ember az életét alapozhatja.

‘Az ember élete’ könyvben ennek megfelelően az ‘Egyensúly’ külön témát alkot.

Ezért itt csak a legfontosabbakat említem meg ehhez.

Az egyensúly itt egyrészt, mint **középút** jelenik meg, például a szélsőségektől való tartózkodást vagy a kompromisszumkészséget illetően. Kiemelt jelentőséggel bír a **mértéktartás**, mert az ember nagyon sok mindent hajlamos túlzásba vinni.

Másrészt a **kiegyensúlyozottság** is fontos szerepet kap, például a látókör szélesítésével, a körültekintő ítéletalkotással és az ember képességeinek sokrétű fejlesztésével kapcsolatban; vagy abban, hogy az ember jól teszi, ha megpróbálja szélesíteni a boldogsága forrásainak körét.

6. Egyensúly ebben a műben

Ez elsősorban a mű kiegyensúlyozott szemléletében nyilvánul meg. Abban tehát, hogy körültekintően, több szempontból igyekszem bemutatni a dolgokat, megpróbálom számba venni azok előnyeit, hátrányait, jó és rossz oldalát egyaránt.